GENESIS

FYRSTA BÓK MÓSE

Sköpun heims og frumsaga

Sköpun heimsins

1 1 Í upphafi skapaði Guð himin og jörð.
2 Jörðin var þá auð og tóm, og myrkur
grúfði yfir djúpinu, og andi Guðs sveif yfir
vötnunum.
3 Guð sagði:
„Verði ljós!“
Og það varð ljós.
4 Guð sá, að ljósið var gott, og Guð
greindi ljósið frá myrkrinu. 5 Og Guð kall-
aði ljósið dag, en myrkrið kallaði hann
nótt.
Það varð kveld og það varð morgunn,
hinn fyrsti dagur.
6 Guð sagði:
„Verði festing milli vatnanna, og hún
greini vötn frá vötnum.“
7 Þá gjörði Guð festinguna og greindi
vötnin, sem voru undir festingunni, frá
þeim vötnum, sem voru yfir henni. Og það
varð svo.
8 Og Guð kallaði festinguna himin.
Það varð kveld og það varð morgunn,
hinn annar dagur.
9 Guð sagði:
„Safnist vötnin undir himninum í einn
stað, svo að þurrlendið sjáist.“
Og það varð svo.
10 Guð kallaði þurrlendið jörð, en safn
vatnanna kallaði hann sjó.
Og Guð sá, að það var gott.
11 Guð sagði:
„Láti jörðin af sér spretta græn grös,
sáðjurtir og aldintré, sem hvert beri ávöxt
eftir sinni tegund með sæði í á jörðinni.“
Og það varð svo.
12 Jörðin lét af sér spretta græn grös,
jurtir með sæði í, hverja eftir sinni tegund,
og aldintré með sæði í sér, hvert eftir sinni
tegund.
Og Guð sá, að það var gott.
13 Það varð kveld og það varð morgunn,
hinn þriðji dagur.
14 Guð sagði:
„Verði ljós á festingu himinsins, að þau
greini dag frá nóttu og séu til tákns og til
að marka tíðir, daga og ár. 15 Og þau séu
ljós á festingu himinsins til að lýsa jörð-
ina.“
Og það varð svo.
16 Guð gjörði tvö stóru ljósin: hið stærra
ljósið til að ráða degi og hið minna ljósið
til að ráða nóttu, svo og stjörnurnar. 17 Og
Guð setti þau á festingu himinsins, að þau
skyldu lýsa jörðinni 18 og ráða degi og
nóttu og greina sundur ljós og myrkur.
Og Guð sá, að það var gott.
19 Það varð kveld og það varð morgunn,
hinn fjórði dagur.
20 Guð sagði:
„Vötnin verði kvik af lifandi skepnum,
og fuglar fljúgi yfir jörðina undir festingu
himinsins.“
21 Þá skapaði Guð hin stóru lagardýr og
allar hinar lifandi skepnur, sem hrærast og
vötnin eru kvik af, eftir þeirra tegund, og
alla fleyga fugla eftir þeirra tegund.
Og Guð sá, að það var gott.
22 Og Guð blessaði þau og sagði:
„Frjóvgist og vaxið og fyllið vötn sjáv-
arins, og fuglum fjölgi á jörðinni.“
23 Það varð kveld og það varð morgunn,
hinn fimmti dagur.

1.1 Sköpunin 1M 2.4-25; Jes 42.5; Sl 8; 89.10-13; 104; Jb 26.7-14; 38-39; Sr 16.26-17.10; – er verk Guðs 1M 1.21,27; 2.3-4; 5.1-2; 6.7; 5M 4.32; Mk 13.19; Ef 3.9; Opb 4.11; 10.6, sbr 2Mkk 7.28; – hann skapar með orði sínu Sl 33.9; Jh 1.3; Heb 11.3; sbr Jer 10.12; Ok 8.22-31. **1.3** Ljós Sl 27.1+; 104.2. **1.5** Ljós og myrkur Jes 45.7; 60.19; 2Kor 4.6; Opb 22.5 **1.7** Festingin Esk 1.22-25; 2Pt 3.5 **1.9** Vötnin safnist saman Jb 26.8-10; 38.8 **1.14** Ljós á festingu himins Jes 40.26; Jer 31.35; Br 3.33-35 **1.16** Stóru ljósin tvö Sl 104.19; 136.7-9; Sr 43.1-10

[24]Guð sagði:
„Jörðin leiði fram lifandi skepnur,
hverja eftir sinni tegund: fénað, skrið-
kvikindi og villidýr, hvert eftir sinni teg-
und."
Og það varð svo.
[25]Guð gjörði villidýrin, hvert eftir sinni
tegund, fénaðinn eftir sinni tegund og alls
konar skriðkvikindi jarðarinnar eftir sinni
tegund.
Og Guð sá, að það var gott.
[26]Guð sagði:
„Vér viljum gjöra manninn eftir vorri
mynd, líkan oss, og hann skal drottna yfir
fiskum sjávarins og yfir fuglum loftsins og
yfir fénaðinum og yfir villidýrunum og
yfir öllum skriðkvikindum, sem skríða á
jörðinni."
[27]Og Guð skapaði manninn eftir sinni
mynd, hann skapaði hann eftir Guðs
mynd, hann skapaði þau karl og konu.
[28]Og Guð blessaði þau, og Guð sagði
við þau:
„Verið frjósöm, margfaldist og uppfyll-
ið jörðina og gjörið ykkur hana undirgefna
og drottnið yfir fiskum sjávarins og yfir
fuglum loftsins og yfir öllum dýrum, sem
hrærast á jörðinni."
[29]Og Guð sagði:
„Sjá, ég gef ykkur alls konar sáðberandi
jurtir á allri jörðinni og alls konar tré, sem
bera ávöxtu með sæði í. Það sé ykkur til
fæðu. [30]Og öllum villidýrum og öllum
fuglum loftsins og öllum skriðkvikindum á
jörðinni, öllu því, sem hefir lifandi sál, gef
ég öll grös og jurtir til fæðu."
Og það varð svo.
[31]Og Guð leit allt, sem hann hafði gjört,
og sjá, það var harla gott.
Það varð kveld og það varð morgunn,
hinn sjötti dagur.
2 [1]Þannig algjörðist himinn og jörð og öll
þeirra prýði.
[2]Guð lauk á hinum sjöunda degi verki
sínu, er hann hafði gjört, og hvíldist hinn
sjöunda dag af öllu verki sínu, er hann
hafði gjört.
[3]Og Guð blessaði hinn sjöunda dag og
helgaði hann, því að á honum hvíldist Guð
af verki sínu, sem hann hafði skapað og
gjört.
[4]Þetta er sagan um uppruna himins og
jarðar, er þau voru sköpuð.

Sagan um Paradís

[5]Þegar Drottinn[a] Guð gjörði jörðina og
himininn, var enn alls enginn runnur
merkurinnar til á jörðinni, og engar jurtir
spruttu enn á mörkinni, því að Drottinn
Guð hafði ekki enn látið rigna á jörðina og
engir menn voru til þess að yrkja hana, [6]en
þoku lagði upp af jörðinni, og vökvaði hún
allt yfirborð jarðarinnar. [7]Þá myndaði
Drottinn Guð manninn af leiri jarðar og
blés lífsanda í nasir hans, og þannig varð
maðurinn lifandi sál.
[8]Drottinn Guð plantaði aldingarð í Ed-
en langt austur frá og setti þar manninn,
sem hann hafði myndað. [9]Og Drottinn
Guð lét upp vaxa af jörðinni alls konar tré,
sem voru girnileg á að líta og góð að eta af,
og lífsins tré í miðjum aldingarðinum og
skilningstréð góðs og ills.
[10]Fljót rann frá Eden til að vökva ald-
ingarðinn, og þaðan kvíslaðist það og varð
að fjórum stórám. [11]Hin fyrsta heitir Pís-
on; hún fellur um allt landið Havíla, þar
sem gullið fæst. [12]Og gull lands þess er
gott. Þar fæst bedolakharpeis og sjóam-
steinar. [13]Önnur stóráin heitir Gíhon. Hún
fellur um allt Kúsland. [14]Þriðja stóráin
heitir Kíddekel. Hún fellur fyrir vestan
Assýríu. Fjórða stóráin er Efrat.
[15]Þá tók Drottinn Guð manninn og setti
hann í aldingarðinn Eden til að yrkja hann
og gæta hans.
[16]Og Drottinn Guð bauð manninum og
sagði: „Af öllum trjám í aldingarðinum

[a] Á hebr.: *Jahve.*

1.25 Villidýrin Sl 50.10-11 **1.27** Eftir Guðs mynd 1M 9.6; SS 2.23; Sr 17.3; 1Kor 11.7; Kól 3.10; Jk 3.9; – karl og kona 1M 5.2; Mt19.4; og hlst; sbr Gl 3.28 **1.28** Guð blessaði þau 1M 9.1; sbr 1.22; – verið frjósöm, margfaldist 1M 8.17; 9.1,7 sbr 1.22; – drottnið 1M 9.2; Sl 8.7-9; SS 9.2; 10.2; Jk 3.7 **1.31** Það var harla gott Sl 104.24; Sr 39.33-35; 1Tm 4.4 **2.2** Sjöundi dagur 2M 20.8-11; 31.12; Heb 4.4,10 **2.4** Sköpun himins og jarðar 1M 1.1+ **2.7** Leir jarðar, lífsandi Sl 104.29-30 Jb 33.4; 34.14-15; Pd 3.20; 12.7; 1Kor 15.45-49 **2.8** Eden 1M 3.23-24; 4.16; Jes 51.3; Esk 28.13; 31.9,16,18; 36.35; Jl 2.3. **2.9** Lífsins tré Ok 3.18; Opb 2.7; 22.2,14; – gott og illt 1M 3.5, 22; 5M 1.39: 2S 14.17: 1Kon 3.9: Jes 7.15-16 **2.11** Píson Sr 24.25 **2.13** Gíkon Sr 24:27

máttu eta eftir vild, [17]en af skilningstrénu góðs og ills mátt þú ekki eta, því að jafnskjótt og þú etur af því, skalt þú vissulega deyja."

[18]Drottinn Guð sagði: „Eigi er það gott, að maðurinn sé einsamall. Ég vil gjöra honum meðhjálp við hans hæfi." [19]Þá myndaði Drottinn Guð af jörðinni öll dýr merkurinnar og alla fugla loftsins og lét þau koma fyrir manninn til þess að sjá, hvað hann nefndi þau. Og hvert það heiti, sem maðurinn gæfi hinum lifandi skepnum, skyldi vera nafn þeirra. [20]Og maðurinn gaf nafn öllum fénaðinum og fuglum loftsins og öllum dýrum merkurinnar. En meðhjálp fyrir mann fann hann enga við sitt hæfi. [21]Þá lét Drottinn Guð fastan svefn falla á manninn. Og er hann var sofnaður, tók hann eitt af rifjum hans og fyllti aftur með holdi. [22]Og Drottinn Guð myndaði konu af rifinu, er hann hafði tekið úr manninum, og leiddi hana til mannsins.

[23]Þá sagði maðurinn: „Þetta er loks bein af mínum beinum og hold af mínu holdi. Hún skal karlynja kallast, af því að hún er af karlmanni tekin."

[24]Þess vegna yfirgefur maður föður sinn og móður sína og býr við eiginkonu sína, svo að þau verði eitt hold.

[25]Og þau voru bæði nakin, maðurinn og kona hans, og blygðuðust sín ekki.

Fall mannsins

3 [1]Höggormurinn var slægari en öll önnur dýr merkurinnar, sem Drottinn Guð hafði gjört. Og hann mælti við konuna: „Er það satt, að Guð hafi sagt: ‚Þið megið ekki eta af neinu tré í aldingarðinum'?"

[2]Þá sagði konan við höggorminn: „Af ávöxtum trjánna í aldingarðinum megum við eta, [3]en af ávexti trésins, sem stendur í miðjum aldingarðinum, ‚af honum,' sagði Guð, ‚megið þið ekki eta og ekki snerta hann, ella munuð þið deyja.' "

[4]Þá sagði höggormurinn við konuna: „Vissulega munuð þið ekki deyja! [5]En Guð veit, að jafnskjótt sem þið etið af honum, munu augu ykkar upp ljúkast, og þið munuð verða eins og Guð og vita skyn góðs og ills."

[6]En er konan sá, að tréð var gott að eta af, fagurt á að líta og girnilegt til fróðleiks, þá tók hún af ávexti þess og át, og hún gaf einnig manni sínum, sem með henni var, og hann át. [7]Þá lukust upp augu þeirra beggja, og þau urðu þess vör, að þau voru nakin, og þau festu saman fíkjuviðarblöð og gjörðu sér mittisskýlur.

[8]En er þau heyrðu til Drottins Guðs, sem var á gangi í aldingarðinum í kveldsvalanum, þá reyndi maðurinn og kona hans að fela sig fyrir Drottni Guði millum trjánna í aldingarðinum.

[9]Drottinn Guð kallaði á manninn og sagði við hann: „Hvar ertu?"

[10]Hann svaraði: „Ég heyrði til þín í aldingarðinum og varð hræddur, af því að ég er nakinn, og ég faldi mig." [11]En hann mælti: „Hver hefir sagt þér, að þú værir nakinn? Hefir þú etið af trénu, sem ég bannaði þér að eta af?"

[12]Þá svaraði maðurinn: „Konan, sem þú gafst mér til sambúðar, hún gaf mér af trénu, og ég át."

[13]Þá sagði Drottinn Guð við konuna: „Hvað hefir þú gjört?" Og konan svaraði: „Höggormurinn tældi mig, svo að ég át."

[14]Þá sagði Drottinn Guð við höggorminn: „Af því að þú gjörðir þetta, skalt þú vera bölvaður meðal alls fénaðarins og allra dýra merkurinnar. Á kviði þínum skalt þú skríða og mold eta alla þína lífdaga. [15]Og fjandskap vil ég setja milli þín og konunnar, milli þíns sæðis og hennar sæðis. Það skal merja höfuð þitt, og þú skalt merja hæl þess."

[16]En við konuna sagði hann: „Mikla mun ég gjöra þjáningu þína, er þú verður barnshafandi. Með þraut skalt þú börn

2.17 Deyja Rm 6.23; sbr SS 1.12-15 **2.18** Meðhjálp Ok 18.22; Sr 36.24 **2.21** Fastur svefn 1M 15.12; 1S 26.12; Jes 29.10; Jb 4.13; 33.15 **2.22** Kona mynduð 1Kor 11.8-9 **2.23** Mín bein, mitt hold 1M 29.14; Dm 9.2; 2S 5.1; 19.13-14; sbr 1M 37.27 **2.24** Eitt hold M1 2.14-15; Mt 19.5+; – maðurinn og konan Ok 5. 15-20; 31.10-31; Pr 9.9 **3.1** Höggormurinn SS 2.24; Jh 8.44+; Opb 20.2 **3.5** Eins og Guð 1M 3:22; sbr. Jes 14:14 Esk 28:2; 2Þ 2:4 **3.6** Freisting Jk 1.13-15 **3.8** Blygðun 2S 10.4-5; Opb 3.18; 16.15 **3.13** Höggormurinn tældi mig 2Kor 11.3; 1Tm 2.14 **3.14** Eta mold Jes 49.23; Mík 7.17 **3.15** Fjandskapur Opb 12.17 **3.16** Með þraut fæða 1M 35.16-18 Jh 16.21+

fæða, og þó hafa löngun til manns þíns, en
hann skal drottna yfir þér.“
17Og við manninn sagði hann: „Af því
að þú hlýddir röddu konu þinnar og ást af
því tré, sem ég bannaði þér, er ég sagði:
‚Þú mátt ekki eta af því,‘ þá sé jörðin
bölvuð þín vegna. Með erfiði skalt þú þig
af henni næra alla þína lífdaga. 18Þyrna og
þistla skal hún bera þér, og þú skalt eta
jurtir merkurinnar. 19Í sveita andlitis þíns
skalt þú neyta brauðs þíns, þangað til þú
hverfur aftur til jarðarinnar, því að af
henni ert þú tekinn. Því að mold ert þú og
til moldar skalt þú aftur hverfa!“
20Og maðurinn nefndi konu sína Evu,
því að hún varð móðir allra, sem lifa. 21Og
Drottinn Guð gjörði manninum og konu
hans skinnkyrtla og lét þau klæðast þeim.
22Drottinn Guð sagði: „Sjá, maðurinn
er orðinn sem einn af oss, þar sem hann
veit skyn góðs og ills. Aðeins að hann rétti
nú ekki út hönd sína og taki einnig af lífs-
ins tré og eti, og lifi eilíflega!“
23Þá lét Drottinn Guð hann í burt fara
úr aldingarðinum Eden til að yrkja jörð-
ina, sem hann var tekinn af. 24Og hann rak
manninn burt og setti kerúbana fyrir
austan Edengarð og loga hins sveipanda
sverðs til að geyma vegarins að lífsins tré.